

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl galimybių ir iššūkių siekiant konkurencingesnio Europos medienos apdirbimo ir baldų sektoriaus (nuomonė savo iniciatyva)

(2012/C 24/04)

Pranešėjas **Josef ZBOŘIL**Bendrapranešėjis **Patrizio PESCI**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2011 m. sausio 20 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

Galimybių ir iššūkių siekiant konkurencingesnio Europos medienos apdirbimo ir baldų sektoriaus

(nuomonė savo iniciatyva).

Pramonės permainų konsultacinė komisija, kuri buvo atsakinga už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. rugsėjo 27 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas J. Zbořil, bendrapranešėjis P. Pesci.

475-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. spalio 26–27 d. (spalio 26 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 120 narių balsavus už ir 1 – prieš 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos medienos apdirbimo ir baldų sektorius (taip pat plaušienos ir popieriaus pramonė) daugiausia naudoja medieną – atsinaujinančią gamtinę žaliavą, taigi atlieka svarbų vaidmenį kuriant ekologišką ekonomiką. Deja, EESRK pastebėjo, kad šiuo metu kai kurie ES strategijų ir iniciatyvų, kurios daro didelę įtaką medienos pramonės šakų konkurencingumui ir pelningumui, elementai sunkiai dera tarpusavyje.

1.2 Sektoriumi dėl medienos tenka vis smarkiau konkuruoti su atsinaujinančiosios energijos sektoriumi, kuris gauna subsidijų ir kitokios paramos, kuria skatinamas biomasės naudojimas (mediena yra viena iš biomasės energijai gaminti naudojamo kuro rūšių). Taip pat kyla sunkumų, susijusių su investicijomis, moksliniais tyrimais, profesiniu mokymu ir švietimu ir jaunų darbuotojų sudominimu, sektoriui tenka susidurti su administraciniais apribojimais viešųjų pirkimų srityje. Be to, baldų sektoriui tenka dirbti smarkiai išaugus žaliavų, pavyzdžiui, odos, plasztiko, natūralaus pluošto ir naftos produktų, kainoms.

1.3 EESRK ragina ES ir valstybių narių institucijas rimtai pasiryžti pakeisti ir parengti tokią teisinę bazę, kuri didintų konkurencingumą ir garantuotų geresnį šios žaliavos tiekimą medienos apdirbimo ir baldų sektoriui bei plaušienos ir popieriaus pramonei. EESRK primena, kad būtina išsamiai išnagrinėti problemas, susijusias su medienos žaliavos tiekimu medienos pramonės šakoms ir atsinaujinančiosios energijos (biomasės) sektoriui.

1.3.1 EESRK siūlo Komisijai kartu su miškų ir medienos pramone ieškoti tinkamų ir konkrečių priemonių šioms problemoms spręsti. Kad šis bendradarbiavimas vyktų sklandžiai, Komitetas siūlo kurti neoficialią, neutralią, keletą institucijų

vienijančią ekspertų grupę, kuri būtų susijusi su suinteresuotais subjektais ir spręstų medienos, kaip tvarios žaliavos, klausimą. Be abejo, Pramonės permainų ir konsultacinė komisija norėtų dalyvauti tokios grupės veikloje.

1.4 Europinis tyrimas „EUwood“⁽¹⁾ rodo, kad medienos suvartojimas energijai gaminti turėtų išaugti nuo 346 milijonų kietmetrių 2010 m. (3,1 EJ) iki 573 milijonų kietmetrių (5 EJ) 2020 m. ir 2030 m. gali pasiekti 752 milijonus kietmetrių (6,6 EJ). Šie rezultatai remiasi prielaida, kad atsinaujinančiajai energijai gaminti naudojamos medienos dalis mažės – nuo 50 proc. 2008 m. iki 40 proc. 2020 m. Manoma, kad iki 2025 m. atsirastų 200 milijonų m³ medienos trūkumas, kuris iki 2030 m. pasieks 300 milijonų m³.

1.5 EESRK ragina, atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikato dėl žaliavų rekomendacijas, įtraukti medieną kaip svarbią žaliavą į Europos inovacijų partnerystę žaliavų srityje. Taip pat būtų galima konkrečiai išnagrinėti pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo galimybes.

1.6 ES miškininkystės politika turėtų remti aktyvią miškotvarką. EESRK pirmiausia siūlo Europos Komisijai skatinti trumpos rotacijos energinės medienos auginimą. Reikėtų paieškoti priemonių, užtikrinančių, kad pramoniniam naudojimui tinkama mediena nebūtų naudojama atsinaujinančiai energijai gaminti.

⁽¹⁾ Šaltinis: Europinis tyrimas „Tikrasis ES miškų augimo ir naudojimo pokyčių potencialas. EUwood“ (angl. *Real potential for changes in growth and use of EU forests. EUwood*, p. 45, 3.5 skyrius „Būsimoji medienos energijos paklausa“ (angl. *Future demand for wood energy*): „[...] Numatoma, kad energijos gamybai suvartojamos medienos kiekis didės nuo 346 milijonų m³ 2010 m. (3,1 EJ) iki 573 milijonų m³ (5 EJ) 2020 m., ir gali pasiekti 752 milijonų m³ 2030 m. (6,6 EJ). Šie duomenys pagrįsti prielaida, kad medienos dalis atsinaujinančiųjų energijos šaltinių derinyje mažės nuo 50 proc. 2008 m. iki 40 proc. 2020 m.“

1.7 EESRK pabrėžia, jog būtina aktyviai propaguoti ekologiškus pastatus, kuriuose visą jų gyvavimo laikotarpį naudojamos ekologiškos ir išteklius taupančios konstrukcijos ir procesai. Tuo tikslu EESRK tikrai galėtų prisidėti prie kasmetinio renginio, pavyzdžiui, seminaro, skirto darniai statybai ir darniems projektams, organizavimo, į kurį įsitrauktų ir atitinkamos Komisijos tarnybos.

1.8 EESRK teigiamai vertina Europos Komisijos pirmininko pavaduotojo Antonio Tajani pasiūlymą prieš ES ir trečiosioms šalims pasirašant partnerystės susitarimus atlikti „konkurencingumo testą“. EESRK taip pat sutinka, kad reiktų įvertinti visų kitų politinių iniciatyvų (pavyzdžiui, energetikos, prekybos, aplinkosaugos, socialinės ir vartotojų apsaugos) poveikį pramonės konkurencingumui dar prieš pradėdant tas iniciatyvas įgyvendinti.

1.9 Kad padidėtų našumas ir būtų aplenkti konkurentai sektoriui reikia darbuotojų, turinčių naujausius įgūdžius ir susipažinusių su naujausiomis technologijomis. EESRK teigiamai vertina medienos apdirbimo ir baldų pramonės iniciatyvumą stengiantis apsaugoti darbuotojus nuo sąlyčio su kenksmingomis medžiagomis darbo vietoje. Taip pat sveikintinos sektoriaus pastangos užtikrinti profesinės veiklos tęstinumą ir darbo vietos saugumą, rūpintis darbuotojų sveikata ir gerove, ugdyti įgūdžius ir gebėjimus ir siekti asmeninio bei profesinio gyvenimo pusiausvyros.

1.10 Kol kas medienos apdirbimo ir baldų srities moksliniai tyrimai ir inovacijų projektai ES lygmeniu nebuvo labai sėkmingi. Kad Europos medienos apdirbimo ir baldų pramonė gautų didesnę paramą mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos srityje, būsimose programose reikia ypač atsižvelgti į specifines mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) problemas ir poreikius.

1.11 EESRK primena, kad kovojant su klastojimu svarbus glaudus pramonės ir ES ir nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimas. Todėl EESRK pritaria standartinio Europos patento sukūrimui ir siūlo naudoti baldams „gaminio informacinį lapą“. Labai naudinga būtų vystyti autentiškumo patvirtinimo technologijas. EESRK rekomenduoja ES imtis priemonių nacionalinių muitinių pajėgumams sustiprinti ir skelbti Europos ar nacionalinę kovos su klastojimu dieną.

2. Medienos apdirbimo ir baldų pramonė Europos Sąjungoje ⁽²⁾

2.1 Medienos apdirbimo ir baldų pramonė yra gyvybingas, darnus, novatoriškas ir ekologiškas sektorius, kurio apyvarta 2008 m. sudarė apie 221 milijardą eurų. Tais metais daugiau kaip 356 tūkst. sektoriaus įmonių, kurių didelė dauguma – MVĮ, dirbo 2,4 milijono žmonių. Baldų pramonei tenka beveik pusė šios apyvartos, antroje vietoje – statybinė mediena (19,3 proc.), toliau – medienos pjaustymas (13,9 proc.) ir medienos plokščių gamyba (9,2 proc.). Visuotinę finansų ir ekonomikos krizę

pajuto visas sektorius – nuo 2008 m. iki 2009 m. apyvarta sumažėjo daugiau kaip 20 proc. Kitą medienos pramonės dalį Europoje sudaro plaušienos ir popieriaus pramonė – jos metinė apyvarta siekia 71 milijardą eurų, kasmet pagaminama 36 milijonai tonų plaušienos ir 89 milijonai tonų popieriaus.

2.2 Baldų pramonėje dirba 51 proc. visame sektoriuje dirbančių žmonių. Daugiausia žmonių šiame sektoriuje dirba Italijoje – čia sukurta 363 tūkst. darbo vietų. Po Italijos seka Lenkija, Vokietija, Ispanija ir Jungtinė Karalystė. Ypač daug žmonių šiame sektoriuje dirba naujosiose ES valstybėse narėse: medienos apdirbimo pramonei tenka 34 proc. visų užimtųjų asmenų. Medienos apdirbimo ir baldų sektoriaus darbo vietos dažnai yra atokiose, mažiau industrializuotose ir mažiau išsivysčiusiose vietovėse, todėl jos labai svarbios kaimo ekonomikai. Plaušienos ir popieriaus pramonė užtikrina 235 tūkst. tiesioginių darbo vietų ir milijoną netiesioginių darbo vietų. 60 proc. visų darbo vietų yra kaimo vietovėse.

2.3 Kadangi sektorius naudoja medieną – atsinaujinančią gamtinę žaliavą, taigi, nuo seno dirba darniai, jis pirmąją ir ekologiškos ekonomikos – vieno iš svarbiausių ES ateities tikslų – kūrimo procese. Plaušienos ir popieriaus pramonė taip pat išsiskiria ekologiškumu. Dėl žaliavų – pusė popieriaus gamybai naudojamo medienos pluošto yra perdirbta. Likusi pusė parodo, kaip gerai galima panaudoti išteklius: 20–30 proc. šio pluošto kaip atliekos gaunamos iš kitų pramonės šakų, miško retinimo medžiaga sudaro 40–60 proc. ir tik 20–30 proc. gaunama iš galutinio miško kirtimo.

2.4 Deja, šiuo metu kai kurie ES strategijų ir iniciatyvų, kurios daro didelę įtaką sektoriaus konkurencingumui ir pelningumui, elementai ne visiškai dera tarpusavyje. Europos medienos apdirbimo ir baldų sektoriui dėl medienos tenka vis smarkiau konkuruoti su atsinaujinančiosios energijos sektoriu, kuris gauna subsidijų ir kitokios paramos, kuria skatinamas biomasės naudojimas (mediena yra viena iš biomasės energijai gaminti naudojamo kuro rūšių). Taip pat kyla sunkumų, susijusių su investicijomis, moksliniais tyrimais, profesiniu mokymu ir švietimu bei jaunų darbuotojų sudominimu. Administraciniai suvaržymai viešųjų pirkimų srityje papildomai apsunkina sektoriaus veiklą.

2.5 Sektoriui taip pat tenka konkuruoti su mažomis sąnaudomis gaminančiomis besiformuojančios ekonomikos valstybėmis ir įveikti vis daugiau techninių prekybos kliūčių. Be to, baldų sektoriui ne tik sudėtinga gauti medienos žaliavos – kitų medžiagų, pavyzdžiui, odos, plastiko, natūralaus pluošto ir naftos produktų, kaina taip pat smarkiai išaugo.

2.6 Jeigu ES institucijos neužsibrėš sau tikslo parengti konkurencingumą didinančią teisinę bazę ir negarantuos medienos apdirbimo ir baldų sektoriui žaliavų tiekimo, viso šio sektoriaus ateitis ir toliau išliks niūri.

⁽²⁾ Šaltinis: Europos medienos plokščių federacija (EPF), 2009–2010 m. metinė ataskaita.

3. Europos atsinaujinančiosios energijos teisės aktų poveikis medienos paklausai

3.1 EESRK didelį nerimą kelia Komisijos klimato kaitos ir energetikos paketo poveikis atsinaujinančiosios energijos išteklių vystymui ir galimybės apsirūpinti mediena, kuri yra medienos apdirbimo ir baldų pramonės žaliava. EESRK yra nusivylęs, kad dėl netinkamų atsinaujinančiosios energijos gamybos subsidijavimo schemų, kurios buvo sukurtos užsibrėžtiems klimato tikslams pasiekti, tapo naudinga tiesiog deginti medieną, užuot ją naudojusi gamyboje. Ši situacija smarkiai paveikė medienos tiekimą medienos apdirbimo įmonėms ir tų įmonių bendrą konkurencingumą ir pelningumą.

3.2 EESRK ragina Europos Komisiją išsamiai išnagrinėti problemas, susijusias su medienos žaliavos tiekimu medienos pramonės šakoms ir atsinaujinančiosios energijos (biomasės) sektoriui. EESRK siūlo Komisijai kartu su miškų ir medienos pramone ieškoti tinkamų ir konkrečių priemonių šioms problemoms spręsti. Kad šis bendradarbiavimas vyktų sklandžiai, Komitetas siūlo sudaryti neoficialią, neutralią, keletą institucijų vienijančią ekspertų grupę, kuri būtų susijusi su suinteresuotaisiais subjektais ir spręstų medienos, kaip tvarios žaliavos, klausimą. Be abejo, Pramonės permainų konsultacinė komisija norėtų dalyvauti tokios grupės veikloje.

3.3 EESRK pritaria medienos ir popieriaus pramonės raginimams medieną biomasės energijos gamybai naudoti proporcingai, kad dėl medienos žaliavų pasiūlos ir kainos apdirbamajai pramonei nebūtų iškreipta padėtis rinkoje. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad nuo 2009 m. birželio mėn. iki 2011 m. birželio mėn. daugeliui plokštes gaminančių įmonių teko mažinti apimtį ir taip atsitiko ne dėl finansinių ar techninių priežasčių, bet dėl žaliavų trūkumo.

3.4 Nors medienos biomasės energijos tankis (energijos srautas vatais kvadratiniam metrui) yra didžiausias (iš visų biomasės rūšių), reikėtų pažymėti, kad šis energijos tankis vis tiek yra labai mažas ($0,6 \text{ W/m}^2$). Pavyzdžiui, medienos kurą naudojančiai elektrinei, kurios įrengtasis pajėgumas yra 1 GW, pajėgumo koeficientas – 70 proc., o konversinis efektyvumas – 35 proc., kasmet reikėtų iškirsti apie 330 tūkst. hektarų sodinių, o tai sudaro beveik $58 \times 58 \text{ km}$ plotą⁽³⁾. Europos atsinaujinančiosios energijos tikslams su numatyta biomasės dalimi pasiekti reikėtų 340–420 milijonų kietmetrių medienos biomasės.

3.5 EESRK mano, kad propaguojant atsinaujinančiosios energijos išteklius ir biomasę labai svarbu laikytis šių principų:

— prieš imdamosi priemonių atsinaujinančiosios energijos išteklių naudojimui propaguoti, valstybės narės savo atsinaujinančiosios energijos išteklių veiksnių planuose turėtų įvertinti, kokį medienos biomasės kiekį šalyje ar regione tikrai

yra galima panaudoti energijos gamybai. Taip pat reikėtų nustatyti, kokį kiekį medienos apdirbimo pramonė jau naudoja kaip žaliavą,

- siekiant atkurti natūralią medienos naudojimo žaliavai ir biomasės gamybai pusiausvyrą, reikėtų atsisakyti tiesioginio medienos deginimo subsidijavimo,
- reikėtų įgyvendinti tinkamus metodus užtikrinant optimalų medžio ir gamybos atliekų pakartotinį panaudojimą ir perdirbimą,
- reikėtų skatinti taikyti kaskadinio naudojimo principą (produktų gamyba, pakartotinis panaudojimas, taisymas ir perdirbimas, visų energinių galimybių panaudojimas),
- Europos ir nacionalinės institucijos turėtų propaguoti⁽⁴⁾ tas priemones, kuriomis didinamas medienos ir kitų šaltinių mobilizavimas, taip pat reikėtų remti trumpos rotacijos miškų, skirtų energinės biomasės gamybai, sodinimą.

3.6 Ekonominiu požiūriu medienos produktų pramonės pridėtinė vertė siekia 1 044 eurus tonai sausos medienos ir 118 eurų tonai bioenergijai gaminti naudojamos medienos. Užimtumo požiūriu medienos produktų pramonė sukuria 54 žmogaus valandas tonai sausos medienos ir tik dvi žmogaus valandas bioenergijos sektoriuje⁽⁵⁾. Kalbant apie anglies ciklą, medienos produktų pramonė duoda daug daugiau naudos užimtumui ir didesnę pridėtinę vertę nei tiesioginis medienos deginimas.

3.7 Jau daug dešimtmečių medienos apdirbimo sektorius prisideda prie tvaraus energijos ir gamtos išteklių naudojimo, dažnai tapdamas pradininku atsinaujinančiosios energijos gamybos srityje. Tai dar vienas svarus sektoriaus indėlis į klimato kaitos padarinių švelninimą.

3.8 Dar daugiau, nemažai energijos sutaupyta investuojant į šiuolaikišką įrangą ir procesus, didžiąją dalį pramoniniams medienos apdirbimo procesams reikalingos energijos gaunant iš medienos biomasės, kuri nebetinka perdirimui. 75 proc. medienos produktų gamybai naudojamos energijos gaunama iš medžio atliekų ir pakartotinai panaudotos medienos. Sektorius nuolat didina medienos perdirimą mastą daug investuodamas į novatoriškas technologijas.

⁽³⁾ Vaclav Smil „Power Density Primer – Understanding the Spatial Dimension of the Unfolding Transformation to Renewable Electricity Generation“, 2010 m. gegužės mėn.

⁽⁴⁾ „Mobilisation and efficient use of wood and wood residues for energy generation“, Nuolatinio miškininkystės komiteto specialiosios II darbo grupės ataskaita Nuolatiniam miškininkystės komitetui dėl medienos ir medienos likučių mobilizavimo ir efektyvaus panaudojimo energijai gaminti.

⁽⁵⁾ „Tackle Climate Change: Use Wood“, Europos medienos apdirbimo pramonės konfederacijos CEI-Bois leidinys, 2006 m. lapkričio mėn.

3.9 Medienos išteklių riboti ir medienos apdirbimo pramonė tikrai stengiasi naudoti šiuos išteklius kuo efektyviau. Per pastaruosius du dešimtmečius sektorius sukūrė logistinius perdirbtos medienos surinkimo ir panaudojimo tinklus. Tačiau EESRK pripažįsta, kad yra keletas valstybių narių, kur vertingi medienos išteklių tiesiog išverčiami į sąvartynus, nors tai ir prieštarauja Europos sąvartynų direktyvos (1999/31/EB) tikslams. EESRK ragina Europos Komisiją užtikrinti, kad Europos sąvartynų direktyva būtų teisingai įgyvendinama, kad nebūtų švaistomi pramoniniam naudojimui arba atsinaujinančios energijos gamybai tinkami medienos išteklių.

4. Mediena – puikus universalus energijos taupymo pastuose sprendimas

4.1 Energijos vartojimo efektyvumas yra vienas svarbiausių pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“ elementų. Efektyvus energijos vartojimas – vienas iš rentabiliausių būdų didinti energijos tiekimo saugumą ir mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų išmetimą⁽⁶⁾.

4.2 Pastuose suvartojama 40 proc. energijos, jiems tenka ir 36 proc. ES išmetamo CO₂ kiekio. Pastatų energinis naudingumas yra labai svarbus, jeigu artimiausioje ateityje ir per ilgą laikotarpį norime pasiekti ES klimato ir energetikos tikslus.

4.3 Medienos naudojimas statybai būtų ekonomiškai pastatų energinio naudingumo padidinimo sprendimas. Nemažai tarptautinių mokslinių tyrimų nustatė, kad medinio karkaso namai išskiria mažiau šiltnamio efektą sukeliančių dujų nei plieninio ar betoninio karkaso namai (kurie išskiria atitinkamai po 26 ir 31 proc.). Be to, gyvenamųjų namų sektoriuje plieninio ir betoninio karkaso namai suvartojo 17 proc. ir 16 proc. įdėtosios energijos daugiau ir išskyrė 14 proc. ir 23 proc. oro teršalų daugiau už medinio karkaso namus. Todėl statybų sektorius galėtų svariai prisidėti prie Europos Komisijos 2050 m. plano tikslų iki 2050 m. 80 proc. sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

4.4 EESRK pabrėžia, jog būtina propaguoti ekologiškus pastatus, kuriems statyti naudojamos ekologiškos ir išteklių taupančios struktūros ir procesai ir tai daroma visą pastatų gyvavimo ciklą, apimančią projektavimą, statybą, eksploatavimą, priežiūrą, renovaciją ir nugriovimą. Reikėtų siekti taikyti gyvavimo ciklo analizės principą: nustatyti, kokios medžiagos turės mažiausią poveikį pasauliniam klimato atšilimui.

4.5 EESRK apgailestauja, kad vis dar yra teisinių kliūčių suvokimui, kad medienos ir medienos produktus galima plačiau naudoti gyvenamųjų namų statybai ES. Reikėtų specialių nacionalinių iniciatyvų išaiškinti vietas ir regionų valdžios institucijoms, kad mediena gali būti naudojama kaip statybos medžiaga. Taip pat nėra reikiamą išsilavinimą, profesinį parengimą ir kvalifikaciją turinčių darbuotojų ir jų trūksta ne tik su mediena susijusiose pramonės šakose, bet ir kelete svarbių profesijų (statybos inžinierių, architektų ir kt.), o tai yra viena didžiausių kliūčių didinti medienos naudojimą statybai.

4.6 Deja, net ir šiuo metu naudojamose ekologiškų pastatų reitingų programose medienos vaidmuo būste ne visada sulaukia deramo pripažinimo. Kai kurios iš minėtų programų medienos naudojimą netgi vertina neigiamai. Todėl EESRK ragina taikyti visuotinai priimtą gyvavimo ciklo analizės metodiką, kad būtų pripažinti visi statybinių medžiagų privalumai ir trūkumai, įskaitant anglies kaupimo savybes.

4.7 Ekologiškiausia – skatinti naudoti medienos produktus. Išnaudojusi visą medienos potencialą (absorbento ir pakaitalo efektą) pastatuose Europa galėtų išmetamą CO₂ kiekį sumažinti 300 milijonų tonų (15–20 proc.)⁽⁷⁾. EESRK mano, kad naudojant ekologiškas statybines medžiagas pastatuose būtų galima sutaupyti daug energijos.

4.8 Žvelgdamas plačiau, pirmiausia įvertinęs šiuo metu vykstančias diskusijas dėl klimato kaitos ir, visų pirma, dėl žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės (LULUCF), EESRK ragina valdžios institucijas:

— pripažinti, kad medienos produktai yra anglies kaupyklos⁽⁸⁾,

— skatinti naudoti medžiagas, kurios yra anglies kaupyklos ir kurių anglies ir kitų išteklių pėdsakai yra mažesni.

5. Pasaulinė ekonomika – medienos apdirbimo ir baldų pramonės iššūkiai ir galimybės

5.1 Šiuo metu geografiniai atstumai nebegali apsaugoti nuo konkurencijos.

5.2 Globalizacija paveikė Europos medienos apdirbimo ir baldų pramonę daugelyje sričių:

— jaučiama pigiai gaminančių šalių, ypač Azijos valstybių, produkcijos konkurencija: importuojamos ne tik vartojimo prekės, pavyzdžiui, baldai ar grindų danga (parketas ir laminatai), bet ir fanera, kuriai jau įvestas antidempingo muitas. Faneros ir baldų kainoms jau dabar didelę įtaką daro arši konkurencija, ypač Kinijos gamintojų,

— į Kiniją eksportuojami ąstai (bukas, ąžuolas ir tuopos) į Europą sugrįžta kaip medienos (pus)gaminiai. Kaip teigia Kinijos muitinės tarnyba, bendras ąstų importas per pirmuosius keturis 2010 m. mėnesius siekė 11 milijonų m³ arba 24 proc. daugiau nei tuo pačiu 2009 m. laikotarpiu. 2009 m. importuotų medienos produktų vertė sudarė 7 milijardus eurų. Daugelį metų Kinija buvo didžiausia užsienio baldų tiekėja į ES. Nuo 2008 m. daugiau kaip 50 proc. viso importo į Europą atkeliavo iš Kinijos. Europos baldų importas iš Kinijos šiuo metu yra 46,9 proc. didesnis nei 2005 m. ir nors bendro baldų importo vertė šiuo metu tėra tik 12,6 proc. didesnė – tai vis tiek rodo neabejotiną Kinijos dominavimą.

⁽⁷⁾ CEI-Bois: www.cei-bois.org.

⁽⁸⁾ Dušan Vácha „TSU Internship, Harvested Wood Products, approaches, methodology, application“, IPCC/NGGIP/IGES, Kanagava, Japonija, 2011 m. gegužės mėn.

⁽⁶⁾ Efektyvus energijos vartojimo planas, COM(2011) 109 galutinis.

5.3 Europos institucijos turėtų garantuoti Europos gamintojams ir jų konkurentams vienodas sąlygas ir tas pačias rinkos taisykles. EESRK teigiamai vertina Europos Komisijos pirmojo pavaduotojo Antonio Tajani pasiūlymą prieš ES ir trečiojiems šalims pasirašant partnerystės susitarimus atlikti „konkurencingumo testą“. Ateityje ES prekybos ir investicinius susitarimus su jai nepriklausančiomis valstybėmis turėtų sudaryti atsižvelgusi į poveikio vertinimą, atliktą dar prieš prasidedant deryboms. Be to, EESRK sutinka, kad reikėtų įvertinti visų kitų politinių iniciatyvų (pavyzdžiui, energetikos, prekybos, aplinkosaugos, socialinės ir vartotojų apsaugos) poveikį pramonės konkurencingumui dar prieš pradėdant tas iniciatyvas įgyvendinti.

5.4 Kadangi globalizacijos neįmanoma nei sulėtinti, nei sustabdyti, Europos medienos apdirbimo ir baldų pramonė turės ieškoti kelių į naujus ir novatoriškus segmentus. Sektorius jau dabar stengiasi vystyti konkurencinį pranašumą, pavyzdžiui:

- lanksčia gamyba, kuri leidžia pritaikyti produktus gaminant juos pagal užsakymą,
- aukštos kokybės specifikacijomis ir pažangiomis technologijomis,
- aukštesnės kokybės dizainu,
- vertės didinimu ne vien kainos požiūriu (pavyzdžiui, prekių ženklais, prekės išgijimo procesu),
- paslaugomis prieš pardavimą ir po pardavimo,
- greitu platinimu ir minimaliomis atsargomis.

5.5 Taigi Europos pramonė nuolat ieško technologijų, funkcionalumo ir estetikos naujovių. Labai novatoriški ir originalūs nišiniai produktai būtini, jeigu norima konkuruoti su Kinijos pramone, kuri dabar gali pagaminti pačių įvairiausių prekių ir daug pigiau nei Europoje.

6. Socialiniai aspektai

6.1 Medienos apdirbimo ir baldų sektorius šiuo metu jaučia didžiulį spaudimą dėl daugybės išorės veiksnių: rinkos globalizacijos, spartaus technologijų vystymosi ir pastarosios pasaulinės finansų krizės. Todėl sektoriui būtina perorientuoti rinkos strategijas, nes tik taip bus galima išlikti konkurencingu ir svarbiu Europos ekonomikai. Daug sunkumų susiję su pensijomis, su tuo, kad šio sektoriaus darbuotojai paprastai yra mažesnio išsilavinimo, sektoriui sunku pritraukti jaunus darbuotojus ir keisti

kvalifikacinius reikalavimus. Reikėtų atidžiai stebėti, kaip kinta sektoriaus darbo jėgos demografija ir iš anksto imtis korekciniių priemonių, kad tai netrukdytų sektoriaus klestėjimui ateityje.

6.2 Labai svarbi yra galimybė samdyti kvalifikuotą darbo jėgą. Specialūs įgūdžiai, kurių reikia gaminant baldus ar medienos produktus, gali lemti paties produkto sėkmę. Darbuotojų mokymas turi remtis ne tik tradiciniais modeliais, bet ir naujais rinkos poreikiais ir technologijų raida.

6.3 Šiuo metu ypatingą susirūpinimą sektoriui kelia daugelyje pramonės subsektorių senėjanti darbo jėga ir nepakankamas sektoriaus patrauklumas jaunimui. Sektoriui reikia darbuotojų, kurie turėtų naujausius įgūdžius ir būtų susipažinę su naujausiomis technologijomis.

6.4 Šiuo metu sektorius kartu su savo profesinėmis sąjungomis⁽⁹⁾ stengiasi spręsti šias problemas, pirmiausia atkreipdamas dėmesį į profesinių įgūdžių trūkumą ir būtinybę pritraukti jaunus darbuotojus. Bandant sugrąžinti sektoriui konkurencingumą svarbu yra užtikrinti reikiamą kvalifikuotų darbuotojų kiekį, kuris patenkintų sektoriaus poreikius. Profesinių mokyklų programos turėtų reaguoti į darbo jėgos paklausą.

6.5 Medienos apdirbimo ir baldų pramonė jau kuri laiką stengiasi apsaugoti darbuotojus nuo kontakto su kenksmingomis medžiagomis darbo vietoje – įgyvendinami Europos Komisijos remiami geriausios praktikos projektai sveikatos ir darbo saugos srityje. „REF-Wood“ ir „Less Dust“ projektai – geriausi pavyzdžiai, kaip medienos apdirbimo pramonė stengiasi sukurti sveikas darbo sąlygas savo darbuotojams. Šiomis Europos socialinių partnerių iniciatyvomis stengiamasi pagerinti darbo kokybę užtikrinant geresnes darbo sąlygas. Remiantis šiomis iniciatyvomis reikėtų atlikti poveikio vertinimą ir išsiaiškinti, kokių tolesnių veiksmų reikėtų socialinių partnerių nustatytiems tikslams pasiekti. Medienos apdirbimo ir baldų sektorius mano, jog svarbu garantuoti profesinės veiklos tęstinumą ir darbo vietos saugumą, rūpintis darbuotojų sveikata ir gerove, ugdyti įgūdžius ir gebėjimus ir siekti asmeninio ir profesinio gyvenimo pusiausvyros. EESRK teigiamai vertina ir palaiko įmonių lygmens socialines chartijas, kuriose nustatomos darbuotojų ir darbdavių teisės ir išpareigojimai.

6.6 Svarbu pabrėžti, kad šios pramonės šakos turi didelį potencialą kurti žaliąsias darbo vietas vietos bendruomenėse, nes Europos medienos apdirbimo ir baldų pramonė naudoja atsinaujinančias žaliavas ir suvartoja mažai energijos, be to, medienos apdirbimo ir baldų gamyklos dažnai yra kaimo vietovėse.

⁽⁹⁾ Žr., pavyzdžiui, Pfleiderer AG socialinę chartiją (PASOC), kuri buvo pasirašyta 2010 m. lapkričio 30 d. Frankfurte, Vokietijoje. http://www.pasoc.innopas.eu/fileadmin/docs/documents/sozialcharta/EN_IFA-PAG.pdf

7. Moksliniai tyrimai ir inovacijos

7.1 Kad galėtų pasinaudoti Europos mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos programomis Europos medienos apdirbimo sektorius kartu su plaušienos ir popieriaus pramone ir miškų savininkais sukūrė Medienos sektoriaus technologijų platformą. Nors ši platforma neabejotinai atvėrė galimybių dalyvauti ES lygmens mokslinių tyrimų ir taikomojoje veikloje, kol kas medienos apdirbimo ir baldų gamybos projektai ES lygmeniu nebuvo labai sėkmingi, pirmiausia todėl, kad yra mažai MVĮ, kurios turėtų išteklių tokiems projektams.

7.2 ES bendradarbiavimo programos, pavyzdžiui, ERA-NET, geriau pritaikytos MVĮ poreikiams, ir jos taip pat pasiūlė konkrečių galimybių sektoriaus įmonėms.

7.3 Europos medienos apdirbimo ir baldų pramonė daugiau paramos mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos srityje sulauks tik tokiu atveju, jei būsime ES mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos programose bus atsižvelgta į specifinius MVĮ poreikius, bus užtikrinta geresnė prieiga prie programų ir atsižvelgta į kasdienes įmonių poreikis.

7.4 Todėl EESRK ragina Europos Komisiją ir valstybes nares įsiklausyti į šias pastabas ir jas svarstyti atsižvelgiant į šiuo metu vykstančias viešas konsultacijas dėl žaliosios knygos dėl bendros strateginės ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos. Be to, EESRK ragina Europos institucijas pagalvoti, kokiomis iniciatyvomis būtų galima paskatinti netechnologinių inovacijų vystymą.

7.5 Inovacijos vystomos organiškai – prireikus jos savaime neatsiras. Tačiau valstybių narių ir Europos valdžios institucijos gali remti inovacijų procesą, sudarydamos bazines sąlygas, kad įmonėms apsimokėtų į savo ateitį investuoti laiką ir pinigus.

7.6 Europos žaliavų politikai svarbiausia – strateginės medžiagos, o ne kitos žaliavos, tokios kaip mediena ar perdirbtas popierius. Kad būtų užpildyta ši akivaizdi Europos Komisijos politikos spraga, EESRK siūlo, kad, atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikato dėl žaliavų rekomendacijas, mediena kaip svarbi žaliava būtų įtraukta į Europos inovacijų partnerystę žaliavų srityje.

8. Intelektinės nuosavybės teisės ir gaminių klastojimas

8.1 Intelektinės nuosavybės teisių apsaugai ir stiprinimui reikia teikti pirmenybę, nes tik taip bus galima užtikrinti tolesnį ES konkurencingumą pasaulinėje ekonomikoje, nepaisant

dažnesnio tarptautinio klastojimo ir piratavimo daugelyje sektorių. EESRK pabrėžia, jog būtina stiprinti bendradarbiavimą pramoninės nuosavybės teisių srityje, ir ypač svarbu sukurti standartinį Europos patentą.

8.2 EESRK norėtų priminti pramonei ir vyriausybės institucijoms (Europos ir nacionaliniu lygmeniu), kad kovojant su klastojimu būtina glaudžiai bendradarbiauti. Būtina labiau remti viešojo sektoriaus ir muitinės pareigūnų mokymą ir didinti vartotojų sąmoningumą. Taip pat naudinga būtų kurti technologijas, kurios leistų atskirti tikrus gaminius nuo padirbtų. EESRK rekomenduoja ES imtis veiksmų ir sustiprinti valstybių narių muitinės tarnybų pajėgumus kovoti su prekyba suklastotomis prekėmis.

8.3 Pernai Italijoje *Confindustria* apdirbamosios pramonės ir paslaugų įmonių organizacija Romoje ir kelete kitų Italijos miestų paskelbė iniciatyvą „Nacionalinė kovos su klastojimu diena“. Tai – geros praktikos pavyzdys. EESRK siūlo Europos institucijoms organizuoti panašų renginį Europos ir nacionaliniu lygmenimis.

8.4 Padirbti baldai gali būti pavojingi sveikatai ar netgi gyvybei. Todėl siekiant sustiprinti intelektinės nuosavybės teisių apsaugą ir kovoti su klastojimu EESRK ragina Europos Komisiją įvesti baldams „gaminių informacinį lapą“. Prie perkamo gaminių būtų pridodamas informacinis lapas, taip garantuojant būtiną prekybos santykių tarp gamintojų, pardavėjų ir vartotojų skaidrumą. Į Europos rinką pateikiami baldai turėtų turėti bent tokią informaciją: gaminių teisėtą pavadinimą arba bendrąjį munitų tarifą, gamintojo arba importuotojo pavadinimą, gaminių kilmę, bet kokias gaminyje esančias medžiagas, kurios gali būti kenksmingos žmonėms arba aplinkai, informaciją apie naudojamų medžiagų kokybę ir gamybos būdus, jeigu jie svarbūs gaminių kokybei ar savybėms, naudojimo instrukcijas.

8.5 Komitetas pripažįsta, kad tikrai reikia ekonominėmis reformomis paremti baldų ir medienos apdirbimo sektorių, tuo paskatinant gaminių populiarinimą tarptautiniu mastu ir sudarant sąlygas sąžiningai konkurencijai. ES taip pat turėtų skatinti besiformuojančios ekonomikos valstybes reformuoti savo nacionalines sistemas ir pašalinti biurokratizmą arba išlyginti dėl muitų tarifų atsiradusį reguliavimo arba biurokratinį disbalansą. Teisinę bazę taip pat galima gerinti, kad ji būtų aiškesnė Europos įmonėms, norinčioms investuoti trečiųjų šalių rinkose.

2011 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON